

Sygn. akt V Pa 5/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2023 r.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk (sprawozdawca)

Sędziowie: Beata Łapińska

Magdalena Marczyńska

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2023 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa D. W.

przeciwko (...) w P.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda D. W. od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 1 grudnia 2022 r. sygn. akt IV P 31/22

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu w Piotrkowie Tryb. IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego;

V Pa 5/23

UZASADNIENIE

W dniu 12 czerwca 2017 roku powód D. W. wniósł pozew przeciwko (...) w P. żądając zasądzenia wynagrodzenia za okresy wykonywania pracy bezpłatnej oraz zadośćuczynienia za narażenie i wykonywanie nie swoich obowiązków.

Powód w uzupełnieniu braków formalnych pozwu w piśmie z dnia 16 czerwca 2017 roku wskazał jako pozwanego (...) w P. -T.. (...) i oświadczył, że domaga się zasądzenia wynagrodzenia w łącznej kwocie 38.925,00 PLN, zadośćuczynienia w kwocie 15.000,00 PLN oraz kwoty 5.000,00 PLN na Fundusz Alimentacyjny tytułem uiszczenia jego długu, który powstał w okresie nie odpłatnej pracy w związku z wypłatami świadczeń na rzecz córki powoda A. W..

Pełnomocnik powoda w piśmie procesowym z 31 października 2017 roku określił stronę pozwaną jako (...) (...) w P.

Postanowieniem z dnia 2 listopada 2017 roku Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił pozew powoda.

Postanowieniem z 30 maja 2018 roku Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - po rozpoznaniu zażalenia powoda na postanowienie z dnia 2 listopada 2017 roku- oddalił zażalenie w części dotyczącej odrzucenia

pozwu w zakresie roszczenia D. W. o wypłatę wynagrodzenia z okres pracy bezpłatnej oraz uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w zakresie odrzucenia pozwu w części dotyczącej roszczenia powoda o zadośćuczynienie i w powyższym zakresie przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 30 listopada 2021 roku w sprawie IV P 86/21 wydanym przeciwko pozwanemu (...) w P. T.. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

- w pkt 1 oddalił powództwo w części dotyczącej roszczenia o zadośćuczynienie,

- w pkt 2 zwolnił powoda D. W. z obowiązku zwrotu kosztów procesu,

-w pkt 3 przyznał pełnomocnikowi z urzędu powoda adwokatowi T. K. prawo do wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną świadczoną w postępowaniu pierwszo instancyjnym i postępowaniu zażaleniowym w łącznej kwocie 6.937,20PLN z czego polecił wypłacić z rachunku Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 3.916,20PLN tytułem brakującej części wynagrodzenia.

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2022 roku w sprawie V Pa 1/22 Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. uchylił wyrok Sądu Rejonowego z dnia 30 listopada 2021 roku w sprawie IV P 86/21 i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Zaskarżonym wyrokiem dnia 1 grudnia 2022 roku w sprawie IV P 31/22 wydanym przeciwko pozwanemu (...) w P. T.. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

- w pkt 1 oddalił powództwo w części dotyczącej roszczenia o zadośćuczynienie,

- w pkt 2 zwolnił powoda D. W. z obowiązku zwrotu kosztów procesu,

-w pkt 3 przyznał pełnomocnikowi z urzędu powoda adwokatowi T. K. prawo do wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną świadczoną w toku postępowania w łącznej kwocie 8302, 50 PLN z czego polecił wypłacić z rachunku Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 5221,50 PLN oraz kwotę 230 tytułem zwrotu uiszczonych opłat.

Postanowieniem z 19 grudnia 2022 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych -na wniosek pełnomocnika pozwanego- na podstawie art. 350 k.p.c. sprostował oczywistą omyłkę pisarską w wyroku z 1 grudnia 2022 roku w ten sposób, że jako prawidłowe oznaczenie pozwanego nakazał wpisać (...) (...) w P. zamiast nieprawidłowego zapisu (...) w P.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego:

D. W. odbywał (...) w (...) w P. od dnia 17 stycznia 2014 roku do dnia 28 lutego 2018 roku.

W dniu 18 marca 2014 roku powód złożył oświadczenie o wyrażenie zgody na nieodpłatne zatrudnienie przy pracach porządkowych i pomocniczych na rzecz (...) w P.. Dyrektor (...) w dniu 18 marca 2014 roku wyraził zgodę w powyższym zakresie. W dniu 27 marca 2015 roku powód złożył oświadczenie o wyrażeniu zgody na nieodpłatne zatrudnienie w wymiarze ponad 90 godzin miesięcznie przy pracach porządkowych o pomocniczych na rzecz (...). Tożsame oświadczenie powód złożył w dniu 20 stycznia 2016 roku.

Powód został skierowany do pracy na podstawie przepisów kodeksu karnego wykonawczego nie miał zawartej umowy o pracę.

D. W. pracował na rzecz (...) (...) w P. w okresach:

- 20 marca 2014 roku – 18 listopada 2014 roku – nieodpłatnie;

- 2 marca 2015 roku – 3 maja 2015 roku – nieodpłatnie;
- 4 maja 2015 roku – 31 maja 2015 roku nieodpłatnie;
- 21 stycznia 2016 roku – 8 czerwca 2016 roku – nieodpłatnie;
- 9 czerwca 2016 roku – 26 września 2016 roku – nieodpłatnie;
- 19 listopada 2014 roku – 26 lutego 2015 roku – odpłatnie;
- 1 czerwca 2015 roku – 31 sierpnia 2015 roku – odpłatne.

Powód początkowo pracował w kuchni jako pomocnik, wykonując prace pomocnicze w kuchni, następnie był zatrudniony na oddziale mieszkalnym i w ambulatorium z izbą chorych.

Pozwem z dnia 6 kwietnia 2018 roku skierowanym do Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim D. W. wniósł o zasądzenie:

- wynagrodzenia za nieodpłatną pracę świadczoną w (...) w P. w kwocie 33.874,00 PLN;
- zadośćuczynienia w łącznej kwocie 163,847,00 PLN na którą to kwotę składały się roszczenia o:
 - a) 50,000,00 PLN tytułem zadośćuczynienia za krzywdę związaną z naruszeniem przez pozwanego przepisów o zatrudnianiu powoda;
 - b) 10.000,00 PLN tytułem zadośćuczynienia za krzywdę związaną z niehumanitarnym traktowaniem;
 - c) 10.000,00 PLN tytułem zadośćuczynienia za krzywdę;
 - d) 93.874,00 PLN tytułem zadośćuczynienia za krzywdę moralną w tym za utratę zdrowia;
 - e) 36.000,00 PLN na cele społeczne wskazane przez powoda.

Postanowieniem z dnia 21 listopada 2019 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim odrzucił pozew w zakresie żądania przez powoda zasądzenia wynagrodzenia oraz odrzucił pozew w części dotyczącej zadośćuczynienia za krzywdę związaną z wykonywaniem nieodpłatnej pracy.

Sąd Rejonowy podniósł, że w niniejszej sprawie powód D. W. zgłosił roszczenia oparte na twierdzeniu, iż z pozwanym (...) w P. wiąże go stosunek pracy.

W oparciu o powyższe powód zażądał zasądzenia na jego rzecz wynagrodzenia za okres wykonywania pracy bezpłatnie i zadośćuczynienia za krzywdę związaną z narażeniem go i wykonywaniem przez niego nie swoich obowiązków.

Sąd I Instancji wskazał, że kwestia prawa do wynagrodzenia została prawomocnie rozstrzygnięta postanowieniami Sądu Rejonowego i Sądu Okręgowego, w wyniku których roszczenie powoda w tym zakresie zostało odrzucone. Podstawą powyższych orzeczeń było stwierdzenie, iż powoda z (...) nie wiązała stosunek pracy w rozumieniu kodeksu pracy, a stosunek związany z wykonywaniem pracy w oparciu o normy kodeksu karnego wykonawczego.

Zdaniem Sądu Rejonowego orzeczenia te w sposób jednoznaczny wykluczyły pracowniczy charakter zatrudnienia powoda. Stwierdzenie to zdaniem Sądu Rejonowego ma istotne znaczenie przy ocenie zasadności zgłoszonego roszczenia powoda o zadośćuczynienie, które także zostało oparte na twierdzeniu, iż w związku z wykonywaniem pracy w ramach stosunku pracy doszło do krzywdy związanej z narażeniem powoda na niebezpieczeństwo utraty zdrowia oraz wykonywaniem pracy niezgodnej z zakresem przydzielonych obowiązków.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy wskazał, iż w kodeksie pracy żądanie zadośćuczynienia jest związane z określonymi zachowaniami pracodawcy naruszającymi prawa pracownika, jest to m.in. mobbing, nierówne traktowanie. Istotnym jest, iż wobec braku stosunku pracy, powodowi nie przysługuje przymiot pracownika w rozumieniu kodeksu pracy, a tym samym nie przysługują mu roszczenia wynikające z kodeksu pracy.

W ocenie Sądu Rejonowego brak więc było podstaw do przyjęcia, iż D. W. przysługiwało roszczenie o zadośćuczynienie wynikające z kodeksu pracy.

Jak wskazał Sąd I instancji odrębną podstawą prawną roszczeń o zadośćuczynienie są normy kodeksu cywilnego stosowane przez Sąd Pracy w oparciu o art. 300 k.p. Kodeks cywilny przewidział prawo do zadośćuczynienia min. w przypadku naruszenia dóbr osobistych – art. 24 § 1 k.c. i w przypadku zaistnienia uszczerbku na zdrowiu lub rozstroju zdrowia w ramach odpowiedzialności deliktowej – art. 445 § 1 k.c.

D. W. swoje roszczenie oparł na twierdzeniu, iż spotkała go krzywda związana z narażeniem jego osoby na niebezpieczeństwo utraty zdrowia oraz wykonywaniem pracy niezgodnej z zakresem przydzielonych obowiązków.

W ocenie Sądu Rejonowego powód nie wskazał, by doszło do naruszenia któregośkolwiek z jego dóbr osobistych.

Biorąc pod uwagę twierdzenia powoda zawarte w pozwie Sąd Rejonowy uznał, iż jedyną dopuszczalną podstawą zgłoszonego roszczenia może być art. 445 § 1 k.c. zgodnie z treścią art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. osoba, która doznała uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia może żądać odpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Chodzi tu o krzywdę ujmowaną jako cierpienie fizyczne (ból i inne dolegliwości), cierpienie psychiczne (ujemne uczucia związane z cierpieniami fizycznymi lub następstwami rozstroju zdrowia lub uszkodzenia ciała np.: zeszpecenia).

Sąd I instancji podniósł, że konstrukcja zadośćuczynienia w prawie polskim opiera się na trzech zasadach. Pierwsza sprowadza się do stwierdzenia, że zadośćuczynienie pieniężne sąd może przyznać poszkodowanemu jedynie w wypadkach wyraźnie w ustawie przewidzianych. Oznacza to - inaczej rzecz ujmując - że możliwe jest przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego wyjątkowo; regułą bowiem jest, że naprawieniu podlega tylko szkoda majątkowa. Te wyjątki przewiduje m.in. art. 445 k.c. Drugą zasadą jest ograniczenie stosowania zadośćuczynienia pieniężnego - jako formy naprawienia krzywdy - do odpowiedzialności deliktowej. Trzecia zasada sprowadza się do fakultatywności zadośćuczynienia pieniężnego, co oznacza, że jego przyznanie nie jest - nawet w razie istnienia krzywdy - obligatoryjne i zależy od uznania i oceny sądu konkretnych okoliczności sprawy (tak SN w wyroku z dnia 27 sierpnia 1969 r., I PR 224/60, OSNCP 1970, nr 6, poz. 111). Fakultatywność nie oznacza dowolności. Odmowa przyznania zadośćuczynienia musi być obiektywnie uzasadniona. Odnosząc się do pierwszej z powyższych zasad roszczenie powoda oparte jest na art. 445 k.c. czyli ustawowej podstawie roszczenia o zadośćuczynienie. Oparcie roszczenia o zadośćuczynienie na zasadach odpowiedzialności deliktowej prowadzi do konieczności odpowiedniego zaistnienia przesłanek zawartych w art. 415 k.c. Zgodnie z treścią art. 415 k.c. kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę zobowiązany jest do jej naprawienia, czyli roszczenie o naprawienie szkody – odszkodowanie – przysługuje osobie, która w wyniku bezprawnego, zawinionego zachowania drugiej osoby poniosła stratę majątkową lub nie osiągnęła korzyści, którą mogła by osiągnąć gdyby nie wyrządzono jej szkody (art. 361 § 2 k.c.). Odnosząc powyższe przesłanki do roszczenia o zadośćuczynienie należy stwierdzić, iż dla ustalenia, iż powodowi przysługuje zadośćuczynienie trzeba stwierdzić, że powstała krzywda, że pozwany zachował się w sposób bezprawny, zawiniony i że krzywda ta pozostaje w związku przyczynowym z zachowaniem pozwanego. Z powyższego wynika, iż dla ustalenia zasadności roszczenia konieczne jest w pierwszej kolejności ustalenie, iż po stronie powoda zaistniała krzywda. Brak wykazania krzywdy, wskazania na czym polegała ona czy i jakie cierpienia psychiczne lub fizyczne doznał powód, z jaki rozstrojem zdrowia lub uszkodzeniem ciała te cierpienia były związane powoduje dekompletację koniecznych przesłanek zadośćuczynienia, a tym samym brak możliwości jego przyznania. Dla ustalenia krzywdy konieczny był udział powoda w postępowaniu. To jedynie powód mógł wskazać, jakie cierpienia fizyczne lub psychiczne doznał, na czym one polegały, jaka była ich intensywność i z jakim rozstrojem zdrowia lub uszczerbkiem się wiąza.

Sąd Rejonowy uznał, że ustalenie powyższego okazało się w toku postępowania niemożliwe z uwagi na brak uczestnictwa powoda w postępowaniu. Powód mimo wielokrotnych wezwań nie stawiał się na rozprawę. Powód po opuszczeniu zakładu penitencjarnego, nie odbierał korespondencji w miejscu wskazanym jako miejsce zamieszkania, nie kontaktował się z Sądem, nie wskazał Sądowi ani adresu pobytu, ani adresu do korespondencji, chociaż taki obowiązek na nim spoczywał w przypadku ich zmiany. W toku postępowania nie udało się także ustalić z urzędu adresu powoda, a jak wynika z oświadczenia pełnomocnika z urzędu powoda, także jemu nie jest znany jego adres, powód się z nim nie kontaktuje i nie ma on możliwości poinformowania powoda o wezwaniu na rozprawę. Kontrykcyjny charakter procesu sądowego skutkuje koniecznością aktywności strony dla wykazania zasadności zgłoszonych roszczeń. Obowiązek ten wzmocniony jest poprzez zasadę ciężaru dowodu. To powód winien był wykazać okoliczność na których oparł swoje roszczenie w tym rodzaj doznanego uszczerbku na zdrowiu lub jego rozstroju, charakter i rodzaju doznanej w wyniku tego krzywdy. Zaistnienia krzywdy, jej rodzaju i rozmiaru z uwagi na ich osobisty charakter nie da się ustalić w oparciu o inne osobowe źródła dowodowe jak zeznania strony. Brak takiego dowodu wskutek bezczynności strony skutkuje niemożnością ustalenia podstawowej, koniecznej przesłanki zadośćuczynienia jakim jest wskazanie doznanej krzywdy i jej wykazanie. Brak aktywności powoda nie pozwala także na weryfikację zaistnienia rozstroju zdrowia lub uszczerbku na zdrowiu. To powód ma obowiązek przestawić na czym polegał rozstrój lub uszczerbek na zdrowiu, a twierdzenie to mogło być weryfikowane poprzez odpowiedniego biegłego. Wobec braku wskazania na czym polegał rozstrój lub uszczerbek na zdrowiu brak jest możliwości weryfikacji takich twierdzeń przez biegłego. Biegły nie stwierdzi czy u D. W. zaistniał rozstrój lub uszczerbek na zdrowiu bez jego udziału czy to osobistego czy też poprzez złożenie odpowiedniej dokumentacji medycznej.

Zdaniem Sądu Rejonowego nie wykazanie zaistnienia rozstroju zdrowia lub uszczerbku na zdrowiu, nie wykazanie zaistnienia krzywdy, jej charakteru, rozmiaru i skutków w życiu powoda skutkuje niemożnością przyznania prawa do zadośćuczynienia. Sąd Rejonowy nie ma możliwości domniemania zaistnienia rozstroju lub uszczerbku na zdrowiu, domniemania zaistnienia krzywdy, to strona ma obowiązek wykazania ich zaistnienia. Wskazanie rozmiaru krzywdy konieczne jest dla ustalenia wysokości ewentualnego zadośćuczynienia.

Dekompletacja przesłanek zadośćuczynienia skutkuje zdaniem Sądu Rejonowego bezprzedmiotowością ustalania pozostałych przesłanek zadośćuczynienia czyli bezprawności i zawinienia działania pozwanego oraz zaistnienia związku przyczynowego między bezprawnym i zawinionym działaniem pozwanego, a powstaniem uszczerbku, rozstroju na zdrowiu. Z treści zgłoszonych przez powoda wniosków dowodowych wynikało, iż zgłoszeni przez niego świadkowie mieli wykazać bądź okoliczności bezsporne – czyli m.in. fakt wykonywania przez powoda pracy, bądź wykazać, że w stosunku do powoda miały miejsca zachowania bezprawne i zawinione.

Sąd Rejonowy wskazał, iż okoliczności bezsporne nie podlegają dowodzeniu, a wobec braku wykazania przez powoda zaistnienia rozstroju lub uszczerbku w zdrowiu oraz braku wykazania zaistnienia krzywdy zbędnym stało się ustalenie pozostałych przesłanek prawa do zadośćuczynienia. Dlatego też Sąd Rejonowy pominął dowody z zeznań świadków wskazanych przez powoda jako zbędne dla rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd I instancji podniósł, że sam fakt potencjalnego narażenia na utratę zdrowia nie stanowi podstawy do zastosowania art. 445 § 1 k.c. tak samo jak powierzenie obowiązków niezgodnych z zakresem czynności nie mieści się zarówno w zakresie normy art. 24 § 1 k.c. jak i art. 445 § 1 k.c.

Jeżeli powód uważał, że w sposób niewłaściwy zorganizowana jest przydzielona mu praca, że naraża go na niebezpieczeństwo utraty zdrowia przysługiwały mu określone środki wynikające z kodeksu karnego wykonawczego oraz regulaminu odbywania kary pozbawienia wolności.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powoda o zadośćuczynienie za niezasadne i podlegające oddaleniu.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd I instancji zwolnił powoda z obowiązku zwrotu stronie pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Biorąc pod uwagę wynik postępowania i brak uiszczenia przez powoda pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenia, Sąd Rejonowy przyznał pełnomocnikowi z urzędu powoda adw. T. K. od Skarbu Państwa prawo do wynagrodzenia za postępowanie przed Sądem Rejonowym oraz za postępowania zażaleniowe i apelacyjne w łącznej kwocie 8302,50 PLN. Z uwagi na wypłacenie już pełnomocnikowi w dniu 9 lutego 2018 roku kwoty 3.021,00 PLN, zgodnie z postanowieniem z dnia 21 grudnia 2017 roku Sąd I instancji uznał, iż do wypłacenia pozostała kwota 5221,50 PLN oraz kwota 230 PLN tytułem zwrotu uiszczonych opłat.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją pełnomocnik powodowa. Apelujący zarzucił wyrokowi:

1. błąd w ustaleniach faktycznych będących podstawą orzeczenia polegający na przyjęciu, że brak jest podstaw zasądzenia zadośćuczynienia dla powoda z uwagi na brak udowodnienia roszczenia przez powoda, w sytuacji gdy wszelkie wnioski dowodowe powoda zgłoszone w celu udowodnienia swoich żądań zostały oddalone jako zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy;
2. nieuzasadnione oddalenie wniosków dowodowych o przesłuchanie świadków i w konsekwencji niewyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy;
3. niezasadne obniżenie wynagrodzenia należnemu pełnomocnikowi poprzez przyznanie wynagrodzenia za reprezentację powoda z urzędu w kwocie 8302,50 zł przy jednoczesnym nakazanie wypłaty kwoty jedynie 5221,50 zł, w sytuacji gdy sprawa jest rozpoznawana w I instancji po raz kolejny (5 raz) posiada nową sygnaturę i wynagrodzenie winno być przyznane w całości na nowo a nie ograniczone o wcześniej wypłacone kwoty podczas wcześniej trwających spraw.

Biorąc pod uwagę powyższe apelujący wniósł o przeprowadzenie dowodów zgłoszonych w pozwie z 16 czerwca 2017 roku;

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa, a także podwyższenie kwoty do wypłaty za postępowanie przed Sądem I instancji na rzecz pełnomocnika powoda adw. T. K. do kwoty 8302,50 zł, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sadowi I instancji do ponownego rozpoznania i zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

Nadto apelujący wniósł o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych, które to koszty nie zostały opłacone przez powoda ani inne osoby chociażby w części oraz o nie obciążanie powoda kosztami procesu.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dodatkowo ustalił:

Zarządzeniem z 2 sierpnia 2018 roku Przewodniczący IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. zwrócił pozew powoda o zadośćuczynienie przeciwko (...) w P., podnosząc, że powód nie uzupełnił braku formalnego pozwu tj. nie wskazał wysokości dochodzonego roszczenia.

(dowód : zarządzenie – k. 84 akt)

Postanowieniem z 9 października 2018 roku Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - po rozpoznaniu zażalenia powoda na zarządzenie Przewodniczącego IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb, z dnia 2 sierpnia 2018 roku- uchylił zaskarżone zarządzenie, podnosząc, że do uzupełnienia braków formalnych pozwu nie został wezwany pełnomocnik powoda, co czyni zwrot pozwu przedwczesnym.

(dowód: zażalenie – k. 87- 87 odwrót akt, postanowienie- k. 93 akt)

Postanowieniem z dnia 6 lutego 2019 roku Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił pozew powoda o zadośćuczynienie na podstawie art. 199§1 pkt 2 k.p.c. wskazując jako pozwanego (...) w P.. W uzasadnieniu Sąd Rejonowy podniósł, że przed Sądem Okręgowym w Piotrkowie Tryb. toczy się sprawa IC 862/18 z powództwa powoda przeciwko (...) m.in. o zadośćuczynienie oparte na tej samej podstawie faktycznej.

(dowód: postanowienie z uzasadnieniem – k. 172 - akt)

Postanowieniem z 13 sierpnia 2019 roku Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - po rozpoznaniu zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 lutego 2019 roku- uchylił zaskarżone postanowienie. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy podniósł, że pozwanym w sprawie nie jest (...) jak błędnie wskazuje Sąd Rejonowy – ale (...) (...) w P., co wynika z uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego z 30 maja 2018 roku. Sąd Okręgowy przyznał, że dochodzone w niniejszej sprawie oraz w sprawie IC 862/18 roszczenie o zadośćuczynienie oparte są na tej samej podstawie faktycznej. Nie mniej brak było podstaw do odrzucenia pozwu, gdyż powód wytoczył powództwo o zadośćuczynienie przed Sądem Rejonowym wcześniej niż przed Sądem Okręgowym.

(dowód: zażalenie – k. 178-179 akt, postanowienie z uzasadnieniem- k. 200-203 akt)

Prawomocnym postanowieniem z dnia 21 listopada 2019 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie IC 862/18 odrzucił pozew D. W. przeciwko (...) (...) w P. w zakresie żądania:

- zasądzenia kwoty 33 874 zł. tytułem wynagrodzenia za pracę świadczoną podczas (...) w (...) w P., z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej;

- zadośćuczynienia za krzywdę związana z wykonywaniem nieodpłatnej pracy w tym utratę zdrowia, z uwagi na to, że sprawa ta toczy się przed Sądem Rejonowym w Piotrkowie Tryb.

(dowód: postanowienie z uzasadnieniem – k. 305-314 akt)

Postanowieniem z dnia 3 lutego 2021 roku wydanym przeciwko pozwanemu (...) w P. Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 355 k.p.c. umorzył postępowanie w sprawie. W uzasadnieniu podniósł, że przed Sądem Okręgowym w Piotrkowie Tryb. w sprawie IC 862/18 z powództwa powoda przeciwko (...) m.in. o zadośćuczynienie oparte na tej samej podstawie faktycznej zapadł już nieprawomocny wyrok, co czyni zbędnym wyrokowanie w tej sprawie.

(dowód: postanowienie -k. 287 akt, uzasadnienie – k. 291 akt)

Postanowieniem z 22 czerwca 2021 roku Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - po rozpoznaniu zażalenia powoda na postanowienie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 lutego 2021 roku- uchylił zaskarżone postanowienie. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy podniósł, że brak było podstaw do umorzenia postępowania w sprawie, gdyż Sąd Rejonowy proceduje o zadośćuczynieniu dla powoda za narażenie i wykonywanie nieswoich obowiązków w kwocie 15 000zł. Z takim samym roszczeniem powód wystąpił także w sprawie I C 862/18, ale w tym zakresie Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. prawomocnym postanowieniem z 21 listopada 2019 roku pozew odrzucił (tj. w zakresie żądania zadośćuczynienia za krzywdę związaną z wykonywaniem nieodpłatnej pracy w tym utratę zdrowia), z uwagi na wystąpienie przez powoda z tym samym roszczeniem wobec tego samego pozwanego już wcześniej do Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. – Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych i toczenie się tam przedmiotowej sprawy. Tym samym w nieprawomocnym wyroku w sprawie IC 862/18 Sąd Okręgowy wobec uprzedniego odrzucenia pozwu o zadośćuczynienie za krzywdę związaną z wykonywaniem nieodpłatnej pracy w tym utratę zdrowia, w ogóle nie orzekł w tym zakresie. A zatem to Sąd Rejonowy zobowiązany jest do rozpoznania sprawy powoda o zadośćuczynienie.

(dowód: zażalenie – k. 295-297 akt, postanowienie z uzasadnieniem- k. 305-314 akt)

Zarządzeniem z 16 września 2021 roku Przewodniczący IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. zgodnie z wewnętrznym podziałem czynności sprawę o zadośćuczynienie jako nie opartą na stosunku pracy przekazać do Wydziału Cywilnego jako sprawę cywilną.

(dowód : zarządzenie – k. 330 akt)

Zarządzeniem z 4 października 2021 roku Prezes Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. wyznaczył do rozpoznania sprawy z powództwa D. W. przeciwko (...)w P. o zadośćuczynienie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z uwagi na utrwaloną właściwość sądu.

(dowód: zarządzenie k. 334 akt)

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i czyni skutek w postaci uchylecia zaskarżonego wyroku z uwagi nie rozpoznanie istoty sprawy.

Na wstępie należy podkreślić, że Sąd Rejonowy wydając zaskarżony wyrok był związany oceną prawną wyrażoną przez Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 7 czerwca 2022 roku sygn. akt V Pa1/22 stosownie do treści art. 386 § 6 k.p.c. W myśl bowiem tego przepisu ocena prawna wyrażona w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiąże zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Nie dotyczy to tylko przypadku, gdy nastąpiła zmiana stanu prawnego lub faktycznego, albo po wydaniu wyroku sądu drugiej instancji Sąd Najwyższy w uchwale rozstrzygającej zagadnienie prawne wyraził odmienną ocenę prawną, co w sprawie nie miało miejsca.

Sąd Okręgowy przy poprzednim rozpoznaniu sprawy stwierdził, że roszczenie powoda ma charakter cywilnoprawny, oparty na czynie niedozwolonym z art. 448 k.c. Przepis ten nakłada odpowiedzialność na osobę naruszającą czyjeś dobro osobiste. Takim dobrem osobistym jest niewątpliwie zdrowie. Powód żądał zadośćuczynienia z tytułu narażenia go przez pozwanego na utratę zdrowia z uwagi na wykonywanie pracy bez odpowiedniego przygotowania, przeszkolenia i zabezpieczenia w zakładzie (...)

Sąd Rejonowy był zatem tą oceną prawną związany, co obligowało go do ustalenia, czy przesłanki z art. 448 k.c. zostały spełnione, czego nie uczynił. Sąd Rejonowy ponownie z rażąco obrazą przepisu art. 386§6 k.p.c. nie ustalił w jakich warunkach była świadczona przez powoda praca w (...), czy miało to wpływ na jego zdrowie, a jeżeli tak - to jaki, co doprowadziło ponownie do nierozpoznania istoty sprawy.

Sąd Okręgowy uchylając poprzednio wyrok Sądu Rejonowego wyrokiem z 7 czerwca 2022 roku zobowiązał Sąd Rejonowy do przeprowadzenia zawnioskowanych przez strony dowodów z zeznań świadków. Sąd Rejonowy zignorował wytyczne Sądu Okręgowego i na podstawie art. 235⁽²⁾ k.p.c. pominął wszystkie wnioski dowodowe jako nieistotne dla rozpoznania sprawy, twierdząc arbitralnie, że powód nie wskazał, że doszło do naruszenia któregośkolwiek z jego dóbr osobistych. Jest to zupełnie niezrozumiałe, gdyż powód już w pozwie wskazuje, że na skutek działań pozwanego doszło do narażenia go na utratę zdrowia, gdyż mimo że był formalnie zatrudniony jako sprzątający- wydający posiłki, został skierowany bezprawnie do pracy w gabinecie (...), przy sterylizowaniu i myciu narzędzi stomatologicznych, rozrabianiu materiału na plombę, którą wykonywał bez odpowiedniego przeszkolenia z zakresu bhp, w wyniku czego był narażony na zakażenie wirusem HIV, HCV itp. Zdrowie jest niewątpliwie chronionym prawnie dobrem osobistym każdego człowieka. Na okoliczność, że doszło do narażenia go na utratę zdrowia, przez wykonywanie czynności, do których nie miał odpowiedniego przeszkolenia bhp, powód w pozwie wnioskował o przesłuchanie świadków: Pani (...), P. R., D. D., P. K., M. B., T. B., M. K., poprzedniego pracownika (...) Pana S., kierowniczki ambulatorium. Wniósł także o zwrócenie się o przedłożenie książki sterylizacji narzędzi z okresu jego pracy celem wykazania, że zajmował się rozrabianiem płynów do sterylizacji i sterylizacją narzędzi (...)

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanego wskazał, że kierownikiem (...) była A. G., a specjalistą ds. zatrudniania (...) i bhp R. A. i wniósł o przesłuchanie ich w charakterze świadków na okoliczność warunków i form wykonywania przez powoda zatrudnienia podczas (...) w pozwanej jednostce.

Z notatki z 7 sierpnia 2017 roku sporządzonej przez specjalistę ds. zatrudniania (...) i bhp R. A. wynika, że powód był skierowany do zatrudnienia w (...) z (...) (...) na stanowisku sprzątającego i wydającego posiłki w okresie od 1 czerwca 2015 roku do 31 sierpnia 2015 roku (zatrudnienie odpłatne) oraz od 7 czerwca 2016 roku do 26 września 2016r. (zatrudnienie nieodpłatne) i na takim też stanowisku został dwukrotnie przeszkolony z zakresu bhp (notatka k. 30-31 akt).

Z kolei z notatki służbowej z 7 sierpnia 2017 roku (k. 32-33 akt) sporządzonej przez kierownika (...) z (...) (...) A. G. wynika, że w okresie zatrudnienia powoda w (...) do jego obowiązków poza sprzątaniem należało: przygotowywanie płynów dezynfekujących pod nadzorem personelu medycznego, mycie i dezynfekcja narzędzi, przygotowywanie narzędzi do sterylizacji, segregacja odpadów medycznych, a czynności te wykonywał pod nadzorem lekarza dentysty dr A. J.. Powód z kolei twierdzi, że przygotowywał także materiał na plomby, co spotkało się ze sprzeciwem jednego z (...) pacjenta gabinetu stomatologicznego. Nadto konsekwentnie podnosi, że nie był przeszkolony z zakresu bhp do wykonywania w/w czynności.

Należałoby zatem ustalić, jakie zagadnienia poruszało przeprowadzone powodowi szkolenie na stanowisku sprzątającego i wydającego posiłki i jakie czynności wykonywał powód podczas zatrudnienia w (...) oraz czy i jakie posiadał zabezpieczenia przy wykonywaniu tej pracy. Taką wiedzę z pewnością dysponuje stomatolog A. J., o przesłuchanie której w charakterze świadka wniósł powód w pozwie. Kwestie te nie były zatem bezsporne jak twierdzi Sąd Rejonowy, a nadto były kluczowe dla rozpoznania sprawy.

Sąd Rejonowy pomijając wszystkie wnioski dowodowe stron naruszył ponownie art. 235² k.p.c. Powyższa podstawa może doprowadzić do pominięcia dowodu tylko wówczas, gdy ma on wykazać fakt bezsporny, nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy lub udowodniony zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy, co w sprawie nie miało miejsca.

Z uwagi na pominięcie wszystkich wniosków dowodowych stron z naruszeniem jak wyżej wskazano art. 235^(2) k.p.c., doszło do nie rozpoznania istoty sprawy. Sąd Rejonowy nie ustalił bowiem w ogóle podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie jakie czynności powód wykonywał w okresie zatrudnienia w (...) z (...) (...), czy i przez kogo był przeszkolony w zakresie bhp przy wykonywaniu tych czynności, kto nadzorował jego pracę, czy podczas pracy zgłaszał sprzeciw co do wykonywania nałożonych na niego obowiązków, czy doszło do jakiegoś niebezpiecznego incydentu w związku z pracą, czy i gdzie oraz z jakiego powodu powód był leczony w czasie (...) w pozwanej jednostce, jeżeli tak – należałoby załączyć dokumentację medyczną.

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi bowiem wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialno-prawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Ma to miejsce między innymi wtedy, gdy sąd odmówił dalszego prowadzenia sprawy, przyjmując brak legitymacji procesowej stron, skuteczność twierdzenia lub zarzutu wygaśnięcia bądź umorzenia zobowiązania, upływ terminów zawitych, terminu przedawnienia, przedwczesność powództwa czy też nie rozpoznał żądań w aspekcie wszystkich twierdzeń powoda lub zarzutów pozwanego, bezpodstawnie przyjmując, że nie zostały one zgłoszone lub zostały zgłoszone, ale są objęte prekluzją procesową.

Zgłoszone przez strony dowody z zeznań świadków były istotne dla rozpoznania sprawy, a ich pominięcie doprowadziło do tego, że Sąd Rejonowy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy celem ustalenia przesłanek z art. 448 k.c. przeprowadzi wszystkie dowody wnioskowane przez strony i ustali stan faktyczny w zakresie istotnych dla sprawy okoliczności opisanych wyżej w uzasadnieniu.